

सत्यमेव जयते

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

भंडारा जिल्हा

२००२-२००३

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
महाराष्ट्र शासन
मुंबई.

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता

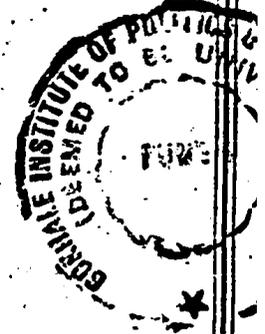

महाराष्ट्र शासन

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

2002 - 2003

जिल्हा - भंडारा / गोंदिया

जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय,
अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,
महाराष्ट्र शासन,
भंडारा.

अनुक्रमणिका

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन 2002-2003

अ.क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
		दृष्टिक्षेपात जिल्हा	I ते VII
		समालोचन/ बाबी	एक ते दोस
		भाग - 1	
		भाग - 2	
		1. क्षेत्रफळ व लोकसंख्या	
1	1.1	जनगणनेनुसार तालुकावार क्षेत्रफळ, घरे व लोकसंख्या	1
2	1.2	1951 पासूनच्या लोकसंख्येमधील दशवार्षिक फरक	3
3	1.3	1991 च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार गावांचे तालुकावार वर्गीकरण	11
4	1.4	2001 च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तालुकावार वर्गीकरण	13
5	1.5(अ)	1991 च्या जनगणनेनुसार काम करणारे व काम न करणाऱ्यांची संख्या	15
6	1.5(ब)	1991 च्या जनगणनेनुसार काम करणाऱ्या व्यक्तींची उद्योगगट, क्षेत्रनिहाय विभागणी.	19
7	1.6(अ)	लोकसंख्येचे बयोगटानुसार वर्गीकरण जनगणना 1991	20
8	1.6(ब)	लोकसंख्येचे धर्मानुसार वर्गीकरण जनगणना 1991	21
9	1.7	1991 च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व जमाती करता आकडेवारी	22
10	1.8	भिती / छापरे या साठी वापरलेल्या साधन सामग्रीनुसार घरांचे वर्गीकरण	24
11	1.9	आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण /नगरी क्षेत्रातील कुटूंबांचे वर्गीकरण	25
12	1.10	जनगणना घरे आणि त्यांचा वापर	26
13	1.11	क्षेत्रवार जिल्हा उत्पन्न व दरडोई जिल्हा उत्पन्न स्थिर चालू किमतीनुसार	27
14	1.12	क्षेत्रवार जिल्हा उत्पन्न व दरडोई जिल्हा उत्पन्न स्थिर (1993-94) चालू किमतीनुसार	29
		2. हवामान	
15	2.1	निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसाची संख्या व एकूण पर्जन्य 2002	31
16	2.2	निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तापमान 1998	**

पुढे चालू

II

अ.क्र.	लेखक क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
3. कृषी			
17	3.1	जमिनीचा वापर सन 1998-99 व 2001-2002 या वर्षांकरिता	36
18	3.2	तहसिलदार निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्र (1998-99 व 2001-02)	40
19	3.3	मुख्य पिकांचे दर हेक्टरी उत्पादन व एकूण उत्पादन 2002-2003	5-
20	3.4	विविध साधनांनी ओलीताखाली असलेले तालुकावार क्षेत्र (1998-99 व 2001-2002 या वर्षांकरिता)	55
21	3.5	निरनिराळ्या पिकाखालील ओलीताचे तालुकावार क्षेत्र (1998-99 व 2001-2002 या वर्षांकरिता)	57
22	3.6(अ)	तालुकावार सिंचन विहीरी आणि इतर विहीरी (1998-99 व 2001-02)	69
23	3.6(ब)	तालुकावार कुपनलीका चालू असलेल्या हातपंप व विद्युत पंपची संख्या (2002-2003)	71
24	3.7	लघु पाटबंधारेची कामे (2002-2003)	72
25	3.8	मांटे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्पामुळे भिजणारे क्षेत्र व सिंचणारे फायदे 30 जून 2003 अखेरची	74
26	3.9	वहिले वहीरण जमिनीच्या संख्या व त्यांचे क्षेत्रफळ, ओलीताखाली असलेली वहितधारण जमीन आणि ओलीताखालील निव्वळ क्षेत्र व वहितीच्या व प्रकारानुसार क्षेत्रफळ श्रमानुसार वहित धारण जमिनीची संख्या (1990-91)	78
27	3.10	कृषी विषयक अबजार कृषी गणना 1997	82
28	3.11(अ)	दुष्काळ, टंचाई व टंचाई सदृश परिस्थितीची माहिती 2002-2003	83
29	3.11(ब)	दुष्काळ, टंचाई व टंचाई सदृश परिस्थितीची माहिती (अवर्षन व प्रवण)	84
30	3.11(क)	दुष्काळ, टंचाई व टंचाई सदृश परिस्थितीची माहिती (सामान्य)	85
4. पशुसंवर्धन			
31	4.1	तहसिलदार पशुधन (1997 च्या पशुगणनेप्रमाणे)	86
32	4.2	जिल्ह्यातील पशुवैद्यकीय संस्थांची तालुकावार संस्था 2002-2003	93
33	4.3	रोगांच्या प्रकारानुसार पशुच्या मृत्यूची संख्या वर्ष 2002-2003	95
34	4.3(अ)	विविध पशुवैद्यकीय संस्थांचे कार्य वर्ष 2002-2003	97
35	4.4	मान्यताप्राप्त पशुवधगृह आणि प्रत्येक पशुवधगृहात कत्तल केलेल्या पशुंची संख्या 2002-2003	98
36	4.5	जिल्ह्यातील वनक्षेत्र वर्ष 2002-2003	99
37	4.6	जिल्ह्यातील मुख्य व गौण वनउत्पादने वर्ष 2002-2003	100
38	4.7	जिल्ह्यातील भूजल मत्स्यव्यवसाय वर्ष 2002-2003	101
39	4.8	जिल्ह्यातील सागरी मत्स्यव्यवसाय वर्ष 2002-2003	**

पुढे चालू

III

अ.क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
5. रोजगार उद्योग, खनीकर्म व बीज			
40	5.1	करखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष 2002	102
41	5.2	चालू कारखान्यांचे व कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण सन 2002	106
42	5.3	कामाच्या दिवसांची संख्येनुसार चालू असलेल्या कारखान्यांचे वर्गीकरण वर्ष 2002	110
43	5.4	उद्योगाच्या महत्वाच्या बाबींचा तपशिल (वार्षिक उद्योग पाहणी) वर्ष 1996-97	114
44	5.5	रोजगार व स्वयरोजगार मार्गदर्शन केंद्र-वर्ष 2002	118
45	5.6	व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम वर्ष 2002-2003	120
46	5.7	जिल्ह्यातील कर्मचा-यांची संख्या (कर्मचारी गणना 2002)	121
47	5.8	निरनिराळ्या उद्योगातील रोजगार (31 मार्च 2003 ला संपणा-या वर्षाकरीता)	122
48	5.9	विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या 31 मार्च 2003	123
49	5.10	बिजेचा वापर 2002-2003 या वर्षाकरिता	124
51	5.11	कृषी व बिगर कृषी उद्योग (आर्थिक गणना 1998)	125
51	5.12	प्रमुख उद्योग गटानुसार (कृषी व बिगर कृषी उद्योग) उद्योगांची संख्या आणि सर्वसाधारणपणे नेहमी काम करणा-या कामगारांची संख्या (आर्थिक गणना 1998)	126
52	5.13	महत्वाच्या उद्योग गटानुसार कृषी व बिगर कृषी आस्थापनाची संख्या (आर्थिक गणना 1998)	127
53	5.14	महत्वाच्या उद्योग गटानुसार कृषी व बिगरकृषी आस्थापनातील कामगारांची संख्या (आर्थिक गणना 1998)	128
54	5.15	बिगर कृषी सहकारी आस्थापना(सर्व उद्योग गट एकत्र) (आर्थिक गणना 1998)	129
55	5.16	उद्योग गटानुसार सहकारी औद्योगिक संस्था व रोजगार यांची संख्या (आर्थिक गणना 1998)	130
56	5.17(अ)	वस्तूनिर्माण व दुरुस्ती सेवा या गटातील स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1998)	131
57	5.17(ब)	वस्तूनिर्माण व दुरुस्ती सेवा उद्योगगटातील आस्थापनाची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1998)	132

टिप :- * * तक्त्यामधील माहिती निरंक आहे.

पुढे चालू.

IV

अ.क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
58	5.18(अ)	घाउक व किरकोळ व्यापारामधील स्वकार्यरत उद्योगांची संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1998)	133
59	5.18(ब)	घाउक व किरकोळ व्यापार उद्योग गटातील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1998)	134
60	5.19(अ)	सामूहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा मधील एकूण स्वकार्यरत उद्योगांची संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1998)	135
61	5.19(ब)	सामूहिक सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा मधील आस्थापनेची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1998)	136
62	5.20(अ)	सर्व उद्योग गट मिळून एकूण स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1998)	137
63	5.20(ब)	सर्व उद्योग गट मिळून एकूण उद्योग गटामधील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1998)	138
6. सहकार			
64	6.1	विविध प्रकारच्या सहकारी संस्था 31.3.2003	139
65	6.2	जिल्हयातील सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांची माहिती (31.3.2003 ला संपणा-या वर्षाकरीता)	140
66	6.3	जिल्हयातील सहकारी संस्थांची लेखा परीक्षण वर्गाप्रमाणे वर्गवारी 31.3.2003 अखेर.	141
67	6.4	जिल्हयातील राज्य आणि जिल्हा पातळांवरील सहकारी बँकांची कार्य 31.3.2003 अखेर.	142
68	6.5	जिल्हयातील प्राथमिक कृषी सहकारी संस्थांचे कार्य 31.3.2003 अखेर	143
69	6.6	जिल्हयातील शेतकरी सेवा संस्थांचे कार्य 31.3.2003 अखेर	146
70	6.7	जिल्हयातील आदीवासी सहकारी संस्थांचे कार्य 31.3.2003 अखेर	149
71	6.8	जिल्हयातील प्राथमिक कृषीसहकारी संस्थांनी दिलेली पिककर्ज 31.3.2003 अखेर	152
72	6.9	जिल्हयातील शेतकरी सेवा संस्थांनी दिलेली पिक कर्ज 31.3.2003 अखेर	153
73	6.10	जिल्हयातील आदीवासी सहकारी संस्थांनी दिलेली पिक कर्ज 31.3.2003 अखेर.	154

अ.क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
74	6.11	जिल्ह्यातील विंगर कृषी सहकारी पतसंस्थाचे कार्य 31.3.2003 अखेर.	155
75	6.12	जिल्हा आणि प्राथमिक पणन संस्थांचे कार्य 31.3.2003 अखेर.	156
76	6.13	जिल्ह्यातील उत्पादन आणि सामाजिकसेवा संस्थांचे कार्य 31.3.2003 अखेर	159
77	6.14	जिल्ह्यातील उत्पादन संस्था आणि सामाजिकसेवा संस्था यांचे प्रमुख कार्यांचा तपशिल 31.3.2003 अखेर.	160
78	6.15	जिल्ह्यातील नियंत्रित बाजारपेठांची माहिती 31.3.2003 अखेर.	161
79	6.16	जिल्ह्यातील सावकारांची संख्या आणि त्यांनी दिलेली कर्जे 31.3.2003 अखेर.	169
7. वैद्यकीय व आरोग्य सेवा			
80	7.1	सार्वजनिक व अर्थसहाय्यीत संस्थामार्फत उपलब्ध असलेल्या वैद्यकीय सुविधांची माहिती 2002	170
81	7.2	नोंदणी केलेल्या जन्म-मृत्यूची संख्या 2002	172
82	7.3	विविध कारणानुसार मृत्यूची संख्या 2002	174
83	7.4	माता बालसंगोपन कार्यक्रम अंतर्गत लस टोचणी 2002-2003 वर्षाकरीता.	175
84	7.5	जिल्ह्यातील कुटूंब नियोजन केंद्रांची संख्या 2002-2003	176
8. शिक्षण			
85	8.1	2001 च्या जनगणनेनुसार तालुकावार साक्षरता	177
86	8.2	शैक्षणिक संस्था आणि शिक्षकांची आणि विद्यार्थ्यांची संख्या 2001-2002	178
87	8.3	पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची स्तरनिहाय संख्या आणि मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी 2001-02	179
88	8.4	इतर प्रकारच्या शैक्षणिक संस्था 2001-2002	180
89	8.5	आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना मिळणा-या शैक्षणिक सवलती 2002-2003	181
90	8.6	प्राथमिक शिक्षणावरील खर्च 2002-2003	182
91	8.7	जिल्ह्यातील व्यवसाय मार्गदर्शन (कनिष्ठ महाविद्यालये) व तांत्रिक शाळा (आठवी ते बारावी)-2002-2003	184
92	8.8	जिल्ह्यातील पोट शिक्षण कार्यक्रम 2002-2003	184
93	8.9	शिक्षकांकरिता प्रशिक्षण संस्था 1999-2000	185
94	8.10	तालुकावार शारिरीक शिक्षण महाविद्यालये, क्रिडागणे, क्रिडा संस्था आणि क्रिडा शिष्यवृत्तीधारक इत्यादी माहिती 2002-2003	186
9. वाहतूक व दळणवळण			
95	9.1(अ)	रेल्वे मार्गांची लांबी (31.3.2003 या वर्षाअखेर)	187
96	9.1(ब)	रेल्वे स्थानकांची तालुकावर यादी 31.3.2003 अखेर.	187
97	9.2	प्रकार व पृष्ठभाग यानुसार रस्त्यांची लांबी 31.3.2003 अखेर.	188
98	9.3	वापरात असलेली मोटार वाहणांची संख्या 31 मार्च 2003 वर्षा अखेर.	189
99	9.4	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची (प्रवासी) वाहतूक आकडेवारी 2002-2003 वर्षाकरीता.	190

VI

अ.क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
100	9.5	महत्वाच्या रस्त्यावरील वाहतुक गणना 2002 या वर्षाकरीता (वाहतुक गणना डिसेंबर - 2002)	191
101	9.6	पोस्ट, तारघरे व दुरध्वनी सेवा व दुरदर्शन संच यांची आकडेवारी 31 मार्च 2003 अखेर.	209
10. स्थानिक संस्था			
102	10.1	स्थानिक संस्थांचे उत्पन्न व खर्च (वर्ष 2002-2003)	210
103	10.2	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च (2002-2003 करीता)	211
104	10.3	जिल्हा परिषदचे बाबवार उत्पन्न व खर्च (2002-2003 या वर्षाकरीता)	214
105	10.4	महानगरपालिका कटक मंडळे व महानगरपालिकांचे उत्पन्न व खर्च (2002-2003 या वर्षाकरीता)	216
11. नियोजन			
106	11.1	विविध विकास शिर्षाखाली झालेल्या योजनांतर्गत खर्च 2002-2003	218
107	11.2	योजनेखालील महत्वाची भौतिक साधने 2002-2003 या वर्षाकरीता	220
108	11.3	रोजगार हमी योजना 2002-2003 या वर्षाकरीता	226
109	11.4	रोजगार हमी योजनेखाली घेतलेली कामे, त्यावरील रोजगार व खर्च 2002-2003 या वर्षाकरीता	227
110	11.5	पिण्याच्या पाण्याच्या सोई व टंचाई संबंधी केलेल्या उपाययोजना 2002-2003 या वर्षाकरीता	228
111	11.6	संकीर्ण व अधिक उत्पादन देणा-या पिकांच्या जाती व त्याखालील क्षेत्र 2002-2003 या वर्षाकरीता	230
112	11.7	जिल्ह्यातील रासायनिक खताचे वाटप (वर्ष 2002-2003 या वर्षाकरीता)	232
113	11.8	जिल्ह्यातील साखर कारखाने 2002-2003 या वर्षाकरीता हंगामाकरीता	233
114	11.9	दुग्ध संस्थांची संख्या (वर्ष 2002-2003)	234
115	11.10	अवर्षण प्रवृत्त कार्यक्रमांची प्रगती दर्शविणारा तक्ता (वर्ष 2002-2003)	**
116	11.11	जिल्ह्यातील एकात्मिक आदिवासी विकास कार्यक्रमाची प्रगती व त्यावरील तरतुद व खर्च (वर्ष 2002-2003)	235
117	11.12	बास कलमा कार्यक्रम (2002-2003 या वर्षाकरीता)	237
118	11.13	विशेष घटक योजना (2002-2003 या वर्षाकरीता)	238
119	11.14	जिल्ह्याचा स्थानिक विकास कार्यक्रम (वर्ष 2002-2003) (अ व ब)	239

टिप :- * * तक्त्यामधील माहिती निरंक आहे.

पुढे चालू

VII

अ.क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
120	11.14 (क व ड)	जिल्हयाचा स्थानिक विकास कार्यक्रम (वर्ष 2002-2003)	240
12. किंमती व निर्देशांक			
121	12.1	जिल्हयातील निचडक शंतीमालाच्या सरासरी घाउक किंमती एप्रिल, 2002 ते मार्च, 2003	241
122	12.2	जिल्हयातील मुख्यालयाच्या ठिकाणच्या महत्वाच्या वस्तूच्या मासिक सरासरी किरकोळ किंमती वर्ष 2002	243
123	12.3	महत्वाच्या ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक सन 2002-2003	247
13. न्याय व प्रशासन			
124	13.1	जिल्हयातील पोलीस अधिकारी / कर्मचा-यांची एकूण संख्या सन 2002-03	248
125	13.2	जिल्हयातील गुन्ह्यासंबंधीची आकडेवारी सन 2002-2003	249
126	13.3	तुरुगांत दाखल केलेले गुन्हेगार सन 2002-2003	251
127	13.4	तुरुगांत दाखल केलेल्या गुन्हेगारांचे वयोगटानुसार व शैक्षणिक पात्रतेनुसार वर्गीकरण 2002-2003	252
128	13.5	दिवानी व फौजदारी न्यालयात निकालात काढलेली कामे / प्रकरणे सन 2002-2003	253
14. बँकीग व विमा			
129	14.1	जिल्हयातील बँक कार्यालये, वर्गीकृत बँकाची संख्या, ठेवी व कर्जे सन 2002-2003	254
130	14.2	जिल्हयातील 31 मार्च 2003 रोजी चालू असलेल्या संयुक्त भांडवलाची संख्या	255
131	14.3	उतरविलेल्या विमा पत्राची संख्या व विम्याची रक्कम (2002-2003)	255
15. संकिर्ण			
132	15.1	जिल्हयातील चित्रपट गृहाविषयी आकडेवारी सन 2002-2003	256
133	15.2	गांळा केलेली अल्पवचत गुंतवणुक व खातेदारांची संख्या सन 2002-2003	257
134	15.3	तहसिल निहाय गांळा केलेला जमान महसुल सन 2002-2003	259
135	15.4	मुद्रणालये आणि त्यांत छापलेली व प्रकाशात कलली वर्तमान पत्रे आणि नियतकालिके 31.3.2003 या दिवशी	260
136	15.5	स्वस्त धान्य दुकानांना पुरविलेले तादुळ, गहू व साखर सन 2002-2003	262
138	15.6	जिल्हयातील 1999 मधील लोकसभा व 1999 मधील विधानसभा निवडणुक संबंधी आकडेवारी	263
139	15.7	जिल्हयातील 31.3.2003 रोजीची अधिकारी व प्रवासी यांचेसाठी असलेल्या विश्रामगृहाची तालुका निहाय यादी	266
140	15.8	निचडक निर्देशांकाचे कल 2002-2003	268

* * तक्त्यामधील माहिती निरंक आहे.

भाग - 1

दृष्टिक्षोपात जिल्हा

जिल्हा - भंडारा / गोंदिया

2002 - 2003

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन 2002-2003

दृष्टिक्षेपात जिल्हा - भंडारा/गोंदिया

अ.क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा भंडारा	जिल्हा गोंदिया	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5	6
(एक)	<u>सांख्यिक रचना</u>				
	<u>अ) भौगोलिक रचना</u>				
	1) उत्तर अक्षांश	अंश	20.39 ते 21.38	16.4 ते 22.1	
	2) पूर्व रेखांश	अंश	79.27 ते 80.42	72.6 ते 80.9	
	<u>ब) उन्हाळी व तापमान</u>		<u>(1998)</u>	<u>(2001-2002)</u>	
	1) किमान	डिग्री सेल्सिअस	7.4	5.6	
	2) कमाल	डिग्री सेल्सिअस	47.5	45.9	
					<u>(1998)</u>
	3) पर्जन्य (सरासरी) (2002)	मि.मि.	1338	1272	1628.00
	<u>क) प्रशासकीय विभाग (2002-2003)</u>				
	1) तालुके	संख्या	7	8	353
	2) पंचायत समित्या	संख्या	7	8	347
	3) टंचाईग्रस्त तालुके	संख्या	0	0	उ.ना.
	4) एकात्मिक ग्रामिण विकास प्रकल्प	संख्या	7	8	उ.ना.
	5) शहरे	संख्या	6	2	378
	6) गावे (एकूण) 2001 प्रमाणे	संख्या	870	950	43722 *
	(1) निर्जन	संख्या	98	64	उ.ना.
	(2) वस्ती असलेली	संख्या	772	886	43722
	7) क्षेत्रफळ	चौ.कि.मी.	3717	5641	307583
	<u>दोन) प्रशासकीय संस्था (2002-2003)</u>				
	1) पंचायत समित्या	संख्या	7	8	347
	2) महानगरपालिका	संख्या	0	0	19
	3) नगर परिषदा	संख्या	3	2	224
	4) कटक मंडळे	संख्या	0	0	7
	5) ग्रामपंचायती	संख्या	541	556	27805 *
	6) जेलिस ठाणी	संख्या	12	12	926
					(31डिसे.2001)
	7) पोलिस आऊट पोष्ट	संख्या	7	7	1769
					(31डिसे.2001)

* वस्ती नसलेली गावे धरून * नगर पंचायतीसह

अ.क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा भंडारा	जिल्हा गोंदिया	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5	6
तीन) लोकसंख्या (2001) प्रमाणे					
1)	ग्रामिण लोकसंख्या	आकडे हजारात	961	1057	55732
2)	नगरी लोकसंख्या	आकडे हजारात	175	143	41020
3)	एकूण लोकसंख्या	आकडे हजारात	1136	1200	96752
4)	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या (1991)	आकडे हजारात	185	170	8758
5)	अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी (1991)	टक्केवारी	18.97	15.00	11.09
6)	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या (91)	आकडे हजारात	102	208	7318
7)	अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी (1991)	टक्केवारी	10.46	13.36	9.27
8)	पुरुष (2001)	आकडे हजारात	573	598	50734
9)	स्त्रिया	आकडे हजारात	563	602	46418
10)	स्त्री-पुरुष प्रमाण (2001)	1000 पुरुषांमार्फत स्त्रियांचे प्रमाण	982	1005	922
11)	घनता	दर चौ. कि.मी. क्षेत्रातील लोकसंख्या	306	213	314
12) साक्षरतेचे प्रमाण (2001)					
1)	एकूण	टक्केवारी	78.65	78.65	77.3
2)	पुरुष	टक्केवारी	89.11	89.54	86.3
3)	स्त्रिया	टक्केवारी	68.11	67.89	67.5
4)	राज्यामध्ये जिल्ह्याचा क्रमांक	संख्या	0	0	0
चार) कृषि (अस्थायी) (2001-2002)					
1)	भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	519	609	30758
2)	जंगले व्याप्त क्षेत्र	हजार हेक्टर	41	239	5214
	त्याची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	टक्केवारी	12.85	39.24	16.95
3) गेलीस उपलब्ध नसलेली जमीन					
अ)	जिगर शेती वापराखालील जमीन	हजार हेक्टर	19	49	1380
ब)	पडीत आणि लागवडीलायक नसलेली जमीन	हजार हेक्टर	25	25	1720
क)	एकूण (अ + ब)	हजार हेक्टर	44	74	3100

III

क्र.सं.	आव	परिमाण	जिल्हा भंडारा	जिल्हा गोंदिया	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5	6
	4) पडोत जमीनीव्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन				
	1) कायम नुरे चरण आणि चार	हजार हेक्टर	22	55	1249
	2) झाडे झुडपाखालील जमीन	हजार हेक्टर	2	3	247
	3) लागवडीयोग्य परंतु पड जमीन	हजार हेक्टर	5	6	915
	5) पडीत जमीन				
	1) चालू पड	हजार हेक्टर	8	8	1255
	2) इतर पड	हजार हेक्टर	6	7	1200
	6) पिकाखालील जमीन				
	1) पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	206	198	17579
	2) दुसरेटा क्षेत्र	हजार हेक्टर	58	43	4808
	3) एकूण पिकाखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	264	240	22387
	7) ओलित क्षेत्र				
	1) निव्वळ ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	107	100	2971
	2) एकूण ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	139	165	3668
	3) महत्वाच्या पिकाखालील क्षेत्र (अन्नधान्य)	हजार हेक्टर	237	216	12779
	9) वहित धारण जमीन (अंतिम) (1990-91)				(1995-96)
	1) 2 हेक्टर पेक्षा कमी	संख्या हजारात	252		7442
	2) 2 ते 10 हेक्टर	संख्या हजारात	54		3095
	3) 10 हेक्टर पेक्षा जास्त	संख्या हजारात	1		16
	10) जमीन महसूली वसूली (2002-2003)	लाख रूपये	44.84	82.18	उ. ना.
	11) जिल्हा परिषदाचा उपकर	हजार रूपये	3849	2143	2368
	12) पंचायत समित्यांचा उपकर	हजार रूपये			1230
पाच)	पशुसंवर्धन (पशुगणना 1997)(स्थाई)				
	1) एकूण पशुधन	संख्या हजारात	677	753	39638
	2) गांयू व बैल	संख्या हजारात	319	432	18071
	3) म्हसुळ रेडे	संख्या हजारात	92	100	6073
	4) नैब्या व शेळ्या	संख्या हजारात	244	190	14802
	5) कोबंड्या व बंदके	संख्या हजारात	451	476	35392

अ.क्र.	परिमाण	जिल्हा भंडारा	जिल्हा गोंया	महाराष्ट्र राज्य
2	(3+4)	4	5	6
सहा) सहकार (2002-2003)				
1) सहकारी संख्या	संख्या	142	1034	72402
2) प्राथमिक कृषि सहकारी संख्या	संख्या	382	289	20839
3) प्राथमिक कृषि सहकारी संख्या	संख्या हजारत	146	15	1436
4) सहकारी दुग्ध संस्था	संख्या	371	136	25574
5) प्राथमिक कृषि पतसंस्थाने विलोपित कर्ज	रुपये कोटीत	37.18	15.48	4076
जलसिंचन (2002-2003) च्या अखेरपर्यंत				
पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्याखालील				
लाभक्षेत्र				जून (2003)
1) मोठे प्रकल्प	संख्या	3	3	32
2) मध्यम प्रकल्प	संख्या	4	7	178
1 व 2 चे लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	61	196	उ.ना.
3) लघु प्रकल्प (राज्यदेते)		60	82	2182
लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	19	18	उ.ना.
4) सिंचनविहीर खाली भिजणारे क्षेत्र (02-03)	हजार हेक्टर	30	9	1931
उद्योग (2002 अखेर)				
1) नदीनीकृत कारखान्यांची संख्या	संख्या	162	170	34170
2) नदीनीकृत नद्यालू कारखान्यांची संख्या	संख्या	152	16	28707
(उत्पादन घालू कारखाने)				
3) सहकारी साखर कारखान्यांची संख्या (2002-2003)	संख्या	1	0	201
4) सहकारी साखर कारखान्यातील उत्पादन	हजार मेटन	71	0	6218
5) सर्वसूतगिरणांची संख्या (2002-2003)	संख्या	1		232
विज्ञान				
		(31.3.03)		(31.3.98)
1) बीज पुरवठा केलेली शहरे व खेडी (2002)	संख्या	778	888	39413
2) विपुलीकरण झालेल्या गावांची संख्या (2002)	संख्या	772	886	उ.ना.
3) बीजपुरवठा केलेली प्रपसं	संख्या हजारत	16	15	2417
(मार्च, 2003 अखेरपर्यंत)				
4) वसविण्यात आलेले गोबुरगस सयंत्रे	संख्या	11900	11892	उ.ना.
(2002-2003 अखेरपर्यंत)				

अ.क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा भंडारा	जिल्हा गोंदिया	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5	6
दहा)	सार्वजनिक आरोग्य (2002)				
	1) रुग्णालये	संख्या	7	12	964
	2) दवाखाने	संख्या	41	41	2081
	3) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	33	39	1806
	4) प्राथमिक आरोग्य पथक (अस्थायी)	संख्या	0	0	174
अकरा)	शिक्षण		(2000-2001)	(2002-2003)	
	1) एकूण प्राथमिक शाळा	संख्या	887	1069	67062
	2) प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या हजाराला	134	161	11837
	3) प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	संख्या हजाराला	4	4	315
	4) प्रत्येक शिक्षकामार्गे प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख	37	36	38
बारा)	माध्यमिक शिक्षण (2001-2002)				(2002-2003)
	1) दुय्यम शाळा	संख्या	265	251	16917
	2) शाळेतील एकूण विद्यार्थी	संख्या हजाराला	133	125	9864
	3) शाळेतील शिक्षक	संख्या हजाराला	4	3	267
	4) प्रत्येक शिक्षकामार्गे माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख	36	38	37
तेरा)	उच्च शिक्षण (2001-2002)				(2002-2003)
	1) संस्था	संख्या	19	14	1786
	2) एकूण विद्यार्थी	संख्या हजाराला	14	9	1035
चौदा)	अ) प्रौढ शिक्षण (2002-2003)				(2002-2003)
	1) प्रौढ शिक्षण केंद्रे (जन्मचेतना केंद्र)	संख्या	निरंक	निरंक	उ.ना.
	2) प्रौढांचा उपस्थिती (साक्षर)	संख्या हजाराला	निरंक	निरंक	5410
	ब) तांत्रिक व व्यवसाय शिक्षण (2002-2003)				(2002-2003)
	1) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	10	9	612
	2) शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	7	8	347
	3) अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	3	1	265
	4) शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थाची प्रवेश क्षमता	संख्या	929	1292	93169
	5) पदवी अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या वर्षासाठी प्रवेश क्षमता	संख्या	उ.ना.	उ.ना.	146
		संख्या	उ.ना.	उ.ना.	45232

अ.क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा नंदाग	जिल्हा गोंदिवळ	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5	6
6)	प्रदवीका अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या वर्षासाठी प्रवेश क्षमता	संख्या	उ.ना.	उ.ना.	170
7)	व्यवसाय शिक्षण संस्था (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक गट) व त्यांची प्रवेश क्षमता	संख्या हजारात	16	15	उ.ना. उ.ना.
पंढरा) परिवहन आणि दळणवळण (मार्च 2003 अखेर)					
1)	एकूण रेल्वे मार्ग लांबी	कि.मी.		281	5450
2)	रास्त्यांनी जोडलेली गावे अ) बारमाही ब) हंगामी	संख्या संख्या		1383 183	37585 1927
3.)	एकूण रस्त्यांची लांबी (पृष्ठांकित) (31 मार्च, 2003 अखेर)	कि.मी.	3995	4858	224940
4)	राष्ट्रीय महामार्गांची लांबी	कि.मी.	72	34	3710
5)	राज्यमहामार्गांची लांबी	कि.मी.	430	410	33705
6)	महत्वाच्या जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	613	773	48192
7)	इतर जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	882	1348	44183
8)	ग्रामिण रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	1858	2135	95150
साठ्या) एकात्मिक ग्रामिण विकास कार्यक्रम					
1)	वास्तव्य रक्षालाल कुटूंबे (1997-98 च्या सर्वेक्षणानुसार) स्वर्णजयंती ग्रामस्वयंसेवायोजना	संख्या लाखात	102	127	38.19 (अस्थायी)
2)	स्वयंसेवायोजनांची संख्या (2002-2003)	संख्या	1844	1991	55772
सतरा) रोजगार निर्मिती (2002-2003)					
अ)	रोजगार हमी योजना	मनुष्य दिवस (लाखात)	19.59	49.80	1545.05
ब)	जवाहर ग्रामसमृद्धी योजना (2002-2003)	मनुष्य दिवस (लाखात)	5.72	5.89	530.68 (2002-2003)
अठरा) आदिवासी कल्याणकारी योजना (मार्च, 03 अखेर)					
	आदिवासी करीता आक्रम शाळा	संख्या	10	34	929
	विद्यार्थी	संख्या	2310	9958	312907

VII

अ.क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा भंडारा	जिल्हा गोंदिया	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5	6
एकोण- नागावसवर्ग्यांसाठी कल्याणकारी योजना(2002-2003)			(2002-2003)		
दोन	अ) नागावसवर्ग्यांसाठी वस्तीगृहे	संख्या	4	2	243
	ब) वस्तीगृहात राहणारे विद्यार्थी	संख्या	300	150	19028
दोन	जिल्हा नियोजन (2002-2003)				
	1) वार्षिक योजनेतील मंजूर तरतुद	रुपये कोटीत	14.04	15.68	3086.33
	2) अनुशेष भरून काढण्यासाठी तरतुद	रुपये कोटीत	1.65	3.96	422.97
एकवीस नागरी प्रवृत्ता (2002-2003)					
	1) रस्त भावाची दुकाने	संख्या	779	981	49921
	2) पुरवलेला एकूण साठा (डिसेंबर, 2003 अखेर)				
	अ) गहू	हजार टन	18	26	863
	ब) तांदूळ	हजार टन	14	28	501
	3) आसकीय गोदामे (30/6/2003)	संख्या	9	22	994
	4) स्लाठण्याची क्षमता (30/6/2003)	लाख न टन	95	85	584

टिप :- 1) उना = उपलब्ध नाही

आधार :- 1) अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई

2) जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय, भंडारा.